

Iekšlietu ministrija

Čiekurkalna 1. līnija 1 k-2, Rīga, LV-1026; tālr. 67219263; fakss 67829686; e-pasts: kanceleja@iem.gov.lv; www.iem.gov.lv

Rīgā

18. 03. 2015

Nr. 1-28/752

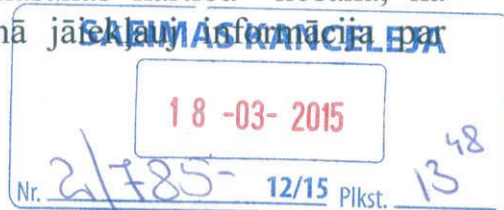
Uz 10.03.2015. Nr. 233.9/18-57-12/15

Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisijai par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtošanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā

Par atbildēm uz jautājumiem par cilvēku evakuāciju krīzes situācijā un iekšējo drošības dienestu darbinieku lomu

Iekšlietu ministrija, atbildot uz jautājumiem par cilvēku evakuāciju krīzes situācijā un iekšējo drošības dienestu darbinieku lomu (Saeimas Parlamentārās izmeklēšanas komisijas par Latvijas valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu un valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju atkārtošanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā vēstules pielikuma III daļas 12., 13. un 14.jautājums) informē:

1. Saskaņā ar Civilās aizsardzības likuma 9.panta otrās daļas 3.punktu pašvaldību uzdevums ir nepieciešamības gadījumā evakuēt iedzīvotājus no katastrofas apdraudētajām vai skartajām teritorijām, nodrošināt iedzīvotāju uzskaiti, pagaidu izmitināšanu, ēdināšanu, sociālo aprūpi un medicīniskās palīdzības sniegšanu. Savukārt Ministru kabineta 2007.gada 26.jūnija noteikumi Nr.423 "Pašvaldības, komersanta un iestādes civilās aizsardzības plāna struktūra, tā izstrādāšanas un apstiprināšanas kārtība" nosaka, ka komersanta objekta civilās aizsardzības plānā jāiekļauj informācija par

evakuācijas pasākumiem (5.13.2.apakšpunkts), kā arī iestādes civilās aizsardzības plānā jāiekļauj informācija par evakuācijas pasākumiem (8.11.2.apakšpunkts).

Cilvēku evakuāciju ugunsgrēka gadījumā reglamentē Ministra kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumi Nr.82 „Ugunsdrošības noteikumi” (turpmāk – MK noteikumi Nr.82), kuros noteikts, ka personai ir jāzina, kā rīkoties ugunsgrēka un evakuācijas gadījumā (4.punkts), bet darbiniekiem ir pienākums apgūt ugunsdrošības instrukciju un rīcības plānu ugunsgrēka gadījumā (18.punkts). Rīcības plānā ugunsgrēka gadījumā jānorāda kārtība, kādā evakuē cilvēkus no bīstamās zonas (ēkas), pasargā un evakuē materiālās vērtības (15.2.apakšpunkts). MK noteikumi Nr.82 arī nosaka, ka ugunsgrēka gadījumā pirms Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta ierašanās juridiskās personas vadītājs organizē cilvēku evakuāciju (16.1.apakšpunkts).

Jāatzīmē arī Darba aizsardzības likums, kas nosaka, ka darba devējs uzņēmumā nodrošina pasākumus, kas nepieciešami nodarbināto un citu personu evakuēšanai (12.panta pirmā daļa), kā arī norīko nodarbinātos, kuri apmācīti nodarbināto evakuācijas pasākumu veikšanā, un nodrošina, lai šie nodarbinātie būtu pietiekamā skaitā, attiecīgi instruēti un apgādāti ar nepieciešamo aprīkojumu (12.panta otrās daļas 2.punkts).

Ministru kabineta 2009.gada 28.aprīļa noteikumi Nr.359 ”Darba aizsardzības prasības darba vietās” reglamentē prasības evakuācijas ceļu un izeju projektēšanai, ierīkošanai un uzturēšanai (9.punkts), durvju un vārtu projektēšanai, ierīkošanai un uzturēšanai (20.7., 20.12.punkts), kā arī nosaka, ka nodarbināto drošībai un veselības aizsardzībai darba vietās darba devējs nodrošina brīvus ceļus gājējiem un transportlīdzekļiem, lai iespējami ātri varētu nokļūt uz evakuācijas ceļiem un izejām, kā arī brīvus evakuācijas ceļus un izejas (30.1.apakšpunkts).

Publisku izklaides un svētku pasākumu drošības likums nosaka, ka gadījumā, ja publiska pasākuma apmeklētājiem un dalībniekiem ir izteikti draudi vai citādi apdraudēta viņu drošība, par sabiedrisko kārtību un drošību atbildīgā persona nekavējoties par to informē Valsts policijas teritoriālo iestādi un organizē pasākuma dalībnieku evakuāciju, kā arī norobežo apdraudējuma vietu (18.panta pirmā daļa).

Šobrīd saskaņošanas stadijā ir Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likums (VSS-629), kurā paredzēts, ka infrastruktūras īpašnieks vai tiesiskais valdītājs apdraudējuma gadījumā nodrošina savlaicīgu cilvēku agrīno brīdināšanu un informēšanu par rīcību, kā arī cilvēku evakuēšanu no infrastruktūras. Savukārt Ministru kabineta noteikumu projektā ”Ugunsdrošības noteikumi” (VSS-1078) ir noteikts, ka personas pienākums, atrodoties ēkā vai būvē, ir evakuēties, atskanot ugunsgrēka trauksmes signālam vai pamanot ugunsgrēku. Noteikumu projektā iekļauta nodaļa par evakuāciju, kurā iestrādātas tiesību normas attiecībā uz evakuācijas plānu un evakuācijas ceļiem.

2. SIA "MAXIMA" iekšējā drošības dienesta darbinieku darbība lielveikala jumta iebrukšanas dienā tiek vērtēta jeb ir vērtējama izmeklēšanas ietvaros.

SIA "MAXIMA Latvija", reģ. Nr.40003520643, juridiskā adrese "Abrās", Ķekavas pagasts, Ķekavas novads, iekšējās drošības dienests tika reģistrēts Valsts policijas Rīgas rajona policijas pārvaldes struktūrvienībā 2007.gada 15.martā saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr.1072 "Iekšējās drošības dienesta reģistrācijas kārtība" prasībām un izsniegta Iekšējās drošības dienesta reģistrācijas apliecība Nr.20.

Nemot vērā notikušo traģēdiju veikalā Rīgā, Priedaines ielā 20, Valsts policija izskatīja iespēju anulēt iekšējās drošības dienesta (IDD) reģistrāciju minētajam uzņēmumam un veica IDD darbības pārbaudi. Tika arī apkopota informācija par visiem Valsts policijas struktūrvienībās reģistrētajiem IDD un tajos veiktajām pārbaudēm.

Papildus tika pieprasīta arī informācija Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam un Valsts darba inspekcijai, vai bija konstatēti kādi ugunsdrošības vai darba aizsardzību reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumi SIA "Maxima Latvija" darbībā, par ko būtu atbildīgi arī apsardzes darbinieki. Par šādiem pārkāpumiem informācija no minētajām institūcijām netika saņemta.

Valsts policijas struktūrvienību pārbaudēs tika konstatēti nebūtiski pārkāpumi (piemēram, apsardzes darbiniekam nav līdzīgs apsardzes sertifikāts vai nav izsniegta nodarbinātā apliecība). Pārbaudot SIA "MAXIMA Latvija" IDD apsardzes darbiniekus, tika konstatēts, ka visi ir saņēmuši apsardzes sertifikātus. Taču SIA "MAXIMA Latvija", tāpat kā citi uzņēmumi un pat arī licencētie apsardzes komersanti, nodarbināja arī ēkas un teritorijas uzraugus (profesijas kods: 9629 07).

Saskaņā ar Ministru kabineta 2010.gada 18.maijā noteikumiem Nr.461 "Noteikumi par Profesiju klasifikatoru, profesijai atbilstošiem pamatuzdevumiem un kvalifikācijas pamatprasībām un Profesiju klasifikatora lietošanas un aktualizēšanas kārtību" ēkas un teritorijas uzraugi, kā arī ēkas uzraugi (profesijas kods: 9629 04) un ēkas dežuranti (profesijas kods: 9629 05) ir iekļauti profesija klasifikatora 9629 atsevišķajā grupā "citur neklasificēti vienkāršo profesiju strādnieki", proti, viņi nav 5414 atsevišķajā grupā "apsardzes darbinieki", kuriem nepieciešams apsardzes sertifikāts, kaut daļa darba pienākumu ir līdzīgi apsardzes darbinieka veicamajiem pienākumiem.

Sākotnēji tika noskaidrots, ka veikalā Rīgā, Priedaines ielā 20, 2013.gada 21.novembrī strādāja viens apsardzes darbinieks, kuram ir apsardzes sertifikāts un kurš arī bija norādīts Iekšējās drošības dienesta darbinieku sarakstā, kuru SIA "MAXIMA Latvija" iepriekš bija sniegusi 2013.gada 27.februārī pēc Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Atļauju sistēmas nodaļas pieprasījuma. Savukārt divi citi darbinieki, kuri tika uzskatīti par apsardzes darbiniekiem, nebija minēti IDD darbinieku sarakstā un pieņemti darbā par ēkas un teritorijas uzraugiem (profesijas kods: 9629 07).

Sakarā ar minēto tika izvērtēta Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā esošā informācija, saskaņā ar kuru ar profesijas kodiem 9629_04_05_07 kopā valstī tiek nodarbinātas 6168 personas. Par nepieciešamību veikt izmaiņas profesijas klasifikatorā tika spriests Labklājības ministrijā, piedaloties Valsts policijas un Latvijas Drošības biznesa asociācijas pārstāvjiem.

Attiecībā par iekšējās drošības dienestu darbības tiesisko reglamentāciju notika arī diskusijas Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas sēdēs un tika izskatīti arī Saeimas deputāta J.Ādamsona priekšlikumi grozījumiem Apsardzes darbības likumā.

Saskaņā ar jauno Apsardzes darbības likumu ir izstrādāti jauni Ministru kabineta noteikumi "Iekšējās drošības dienesta reģistrācijas kārtība", kas būtiski atšķiras no iepriekšējiem noteikumiem, un paredz stingrākas prasības iekšējās drošības dienesta reģistrācijai un prasības, kas jāpilda IDD reģistrācijas laikā.

Kā liecina statistika, uzņēmumu un organizāciju IDD skaits ik gadu samazinās, pagājušajā gadā tika reģistrēts tikai viens IDD. IDD skaits: 2010.g.- 112 IDD, 2011.g.-109 IDD, 2012.g.-104 IDD, 2013.g.- 73 IDD un 2014.g.-66 IDD.

Valsts policijas licencēšanas komisija 2014.gada 30.decembrī saņēma SIA „Security Technologies” (reģ.nr.40103857062) iesniegumu par licences izsniegšanu fiziskās apsardzes pakalpojumu sniegšanai un 23.janvārī Valsts policijas licencēšanas komisija pieņēma lēmumu izsniegt attiecīgo licenci minētajam komersantam, kurš to saņēma 2015.gada 9.februārī. Minētās komercsabiedrības dalībnieks 100% apmērā ir SIA „MAXIMA Latvija”. Minētais liecina, ka SIA „MAXIMA Latvija” ir uzsākusi procesu, lai restrukturētu savu iekšējo drošības dienestu un turpmāk apsardzi organizētu ar licencēta apsardzes komersanta darbību.

Savukārt Valsts policijā tiek veikti arī organizatoriski pasākumi, lai pastiprinātu apsardzes darbības kontroli kopumā.

3. Iekšlietu ministrija š.g. 26.februārī saņēma Tiesībsarga 2015.gada 23.februāra atzinumu pārbaudes lietā Nr.2013-159-22, saskaņā ar ko Iekšlietu ministrija sešu mēnešu laikā no atzinuma saņemšanas tiek aicināta izvērtēt iespēju normatīvajos aktos tieši nostiprināt apsardzes darbinieku pienākumu veikt nekavējošu evakuāciju trauksmes (signalizācijas darbības) gadījumā sabiedriskās (publiskās) telpās, kur atrodas cilvēki, savukārt Valsts policija – izvērtēt sadarbībā ar Iekšlietu ministriju un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu iespēju pilnveidot programmas "Apsardzes darbs" mācību priekšmeta "Apsardzes taktika" apakštēmas "Apsardzes darbinieka rīcība ekstremālās situācijās" saturu.

Iekšlietu ministrija ir uzsākusi minēto jautājumu izvērtēšanu un š.g. 12.martā rīkoja sanākumi par aktualitātēm apsardzes nozarē, kurā piedalījās Valsts policijas un apsardzes nozares nevalstiskās organizācijas, kā arī valsts uzņēmumu pārstāvji, kuri nodrošina iekšējā drošības dienesta darbību savā

uzņēmumā. Sanāksmes mērķis bija apspriest nevalstisko organizāciju priekšlikumus grozījumiem Apsardzes likumā, kā arī izvērst diskusiju par apsardzes darbinieka profesiju standarta izstrādes gaitu. Vēršam uzmanību uz to, ka saskaņā ar Apsardzes darbības likuma 14.panta pirmo daļu un šī likuma pārejas noteikumu 7.punktu no 2017.gada 1.jūlija apsardzes sertifikāta iegūšanai nepieciešamā profesionālās pilnveides programma (160 stundas) tiks aizstāta ar saskaņā ar profesiju standartu izstrādātu izglītības programmu (vismaz 480 stundas). Šobrīd nozares nevalstiskās organizācijas veic darbu pie apsardzes darbinieka standarta izstrādes, taču standarta izstrādes process ir aizkavējies nozares nevalstisko organizāciju atšķirīgo viedokļu dēļ. Tāpēc, š.g. aprīlī Izglītības ministrijā tiks rīkots informatīvs seminārs, lai rastu vienotu izpratni par apsardzes darbinieka profesijas standartu. Papildus vēlamies norādīt, ka izglītības programmas var tikt izstrādātas tikai pēc apsardzes darbinieka profesijas standarta apstiprināšanas.

Par apsardzes darbinieku sertifikācijas sistēmu Tiesībsarga atzinumā norādīts, ka apsardzes sertifikāta iegūšanai pastāv divi būtiski noteikumi – jābūt iegūtai atbilstošai izglītībai un jābūt nokārtotam apsardzes darbības kvalifikācijas pārbaudījumam Valsts policijā.

Papildus minētajam ir norādāms vēl viens būtisks nosacījums apsardzes sertifikāta iegūšanai - uz personu nedrīkst attiekties apsardzes sertifikāta izsniegšanas ierobežojumi (Apsardzes darbības likuma 15.pants). Attiecīgo ierobežojumu pārbaude (gan izsniedzot apsardzes sertifikātus, gan to darbības laikā) ir Valsts policijas kompetencē, tāpat kā apsardzes darbības kvalifikācijas pārbaudījuma organizēšana.

Savukārt apsardzes darbiniekam iegūstamās izglītības jautājumi, t.sk. izglītības programmu saturs un to realizācija vairāk skar izglītības iestāžu, Izglītības kvalitātes valsts dienesta un pašas apsardzes nozares kompetenci un intereses. Tieši apsardzes nozari pārstāvošā Latvijas Drošības biznesa asociācija virzīja priekšlikumu ieviest saskaņā ar profesiju standartu izstrādātu izglītības programmu.

Valsts policija uzraudzīs, lai arī šajā izglītības programmā tiktu ietverti jautājumi par apsardzes darbinieku rīcību trauksmes (signalizācijas darbības) gadījumā sabiedriskās (publiskās) telpās, kur atrodas cilvēki. Šādi jautājumi ir arī ietverti apsardzes darbības kvalifikācijas pārbaudījuma jautājumos (testā) un tiks papildināti pēc jaunās saskaņā ar profesiju standartu izstrādātās izglītības programmas apstiprināšanas.

Valsts policija apšaubā risinājumu tieši apsardzes darbību reglamentējošos normatīvajos aktos nostiprināt apsardzes darbinieka pienākumu veikt nekavējošu evakuāciju trauksmes (signalizācijas darbības) gadījumā sabiedriskās (publiskās) telpās, kur atrodas cilvēki, šādu apsvērumu dēļ – neviens normatīvais akts neuzliek un nevar uzlikt pienākumu uzņēmumiem, iestādēm un organizācijām obligāti algot vienu vai vairākus apsardzes darbiniekus (izveidot iekšējās drošības dienestu) vai izmantot apsardzes komersantu pakalpojumus. Līdz ar to ir objekti, kuros atrodas

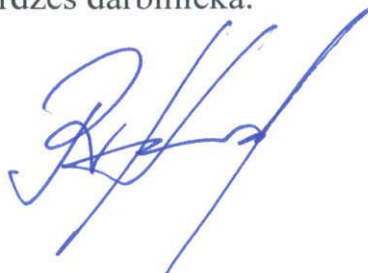
cilvēki, bet kuros nav apsardzes darbinieku, vai apsardzes darbinieku tajos nav to darbības laikā, bet ir tikai pēc to slēgšanas. Tāpat ir objekti, kuros apsardzes un ugunsdrošības signalizācija tiek ieslēgta pēc darba laika, objektu slēdzot. Taču tas nenozīmē, ka normatīvie akti neuzliek pienākumus juridiskajai personai nodrošināt nepieciešamos drošības pasākumus ugunsgrēka vai citos apdraudējuma gadījumos, kā arī preventīvos pasākumus.

Ir jāpiekrīt Tiesībsarga atzinumā norādītajam, ka jautājuma par apsardzes darbinieka rīcību trauksmes (signalizācijas darbības) gadījumā sabiedriskās (publiskās) telpās, kur atrodas cilvēki, saturs apmācības laikā ir katrai izglītības iestādei brīvi veidojams un tiek balstīts uz profesionālās darbības teorētiskiem un praktiskiem apsvērumiem, paredzot zināmu rīcības brīvību izvērtēt evakuācijas nepieciešamību.

Izejot no šādiem apsvērumiem un normatīvā regulējuma, ir veidots profesionālās pilnveides programmas „Apsardzes darbs” mācību priekšmeta „Apsardzes darbs” apakštēmas „Apsardzes darbinieka rīcība ekstremālās situācijās” saturs. Tiesībsargs secinājis (5.lp. pirmā rindkopa), ka profesionālās pilnveides programma „Apsardzes darbs” paredz jautājumu loku par apsardzes darbinieka rīcību trauksmes (signalizācijas darbības) gadījumā sabiedriskās (publiskās) telpās, kur atrodas cilvēki, taču rekomendē programmā paredzētās apakštēmas „Apsardzes darbinieka rīcība ekstremālās situācijās” saturu pilnveidot. To varētu pilnveidot, paredzot apsardzes darbinieka pienākumu trauksmes (signalizācijas darbības) gadījumā sabiedriskās (publiskās) telpās, kur atrodas cilvēki, veikt nekavējošu cilvēku evakuāciju.

Jāņem vērā, ka cilvēku evakuācija būtu veicama ne tikai apsargājamajos objektos, bet arī citos objektos, kuros nav apsardzes darbinieku, proti, jautājums būtu jārisina plašāk. Piemēram, Darba aizsardzības likumā paredzēt darba devēja pienākumu ne tikai nodarbināto evakuācijas pasākumu veikšanā, bet arī citu objektā esošo cilvēku evakuācijas pasākumu veikšanā, par ko atbild darba devējs un īsteno darba aizsardzības speciālists, kuram ir obligāti jābūt, atšķirībā no apsardzes darbinieka.

Ministrs

R.Kozlovskis

Ludbārzs 67219079
maigurs.ludbarzs@iem.gov.lv

Feierābends 67829440
arvils@vp.gov.lv

Dacko 67075877
vladimirs.dacko@vugd.gov.lv